

**UCHWAŁA NR XXXV/259/2022
RADY POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO**

z dnia 31 marca 2022 r.

**w sprawie dokonania oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego
dla powiatu częstochowskiego za 2021 rok**

Na podstawie art. 12 pkt 9d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2022 poz. 528, z późn.zm.) Rada Powiatu Częstochowskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Dokonuje się oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego dla powiatu częstochowskiego za 2021 rok, która stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu
Częstochowskiego

Andrzej Kubat

ZO.5541.2.2022

**OCENA STANU ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO
DLA POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO ZA ROK 2021**

Spis treści	
Część I	2
Wprowadzenie	2
1. Ochrona przeciwpowodziowa	2
2. Powódź	3
Część II	3
DYREKTYWA POWODZIOWA	3
1. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego	3
2. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym.	4
OCENA HYDROLOGICZNA POWIATU	5
1. Ocena zagrożenia powodziowego	5
2. Stan ochrony przeciwpowodziowej	9
3. Planowanie oraz realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	18
Część IV	24
PODSUMOWANIE OCENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	24

OCENA STANU ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOWODZIOWEGO DLA POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO ZA ROK 2021

Na podstawie art. 12 pkt. 9d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym przedstawiam ocenę stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu częstochowskiego za rok 2021.

Część I Wprowadzenie

1. Ochrona przeciwpowodziowa

Jest to zespół działań mających na celu ograniczenie strat powodziowych, polegających na ograniczaniu wielkości fali powodziowej oraz jej zasięgu przestrzennego przy pomocy zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, polderów i obwałowań (tzw. zabiegi techniczne, które leżą w gestii inżynierów budownictwa wodnego bądź melioracyjnego) oraz na edukowaniu mieszkańców terenów potencjalnie zagrożonych powodzią, stosowaniu systemów wczesnego ostrzegania.

Ochrona przeciwpowodziowa obejmuje zespół środków służących do zapobiegania powodziom lub do ograniczenia ich rozmiarów i skutków. Pod względem stosowanych środków technicznych, ochrona przeciwpowodziowa dzieli się na ochronę czynną i bierną.

Ochrona czynna polega głównie na tworzeniu na drodze przepływu fali powodziowej systemu zbiorników retencyjnych, przechwytyjących przepływy grożące powodzią. Należy do niej również tzw. retencyjne przysposobienie zlewni, obejmujące następujące zadania:

- zwiększenie powierzchni zalesienia;
- zwiększenie zdolności retencyjnej małych zbiorników wiejskich, stawów i cieków wodnych;
- właściwą agrotechnikę i agromeliorację.

Ochrona bierna polega na zabezpieczeniu obszarów zagrożonych powodzią przed jej skutkami. Składa się ona głównie na uregulowaniu zwartego koryta i ochronie terenów przyległych za pomocą wałów. Zaliczamy tu także kanały ulgi oraz poldery przepływowe, które spełniają podobną rolę.

2. Powódź

Powódź to wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego zalewa doliny rzeczne albo tereny depresyjne i powoduje zagrożenia dla ludności i mienia. Jest to zatem czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Powodzie, ze względu na rodzaj można podzielić na:

- opadowe (deszczowe), spowodowane deszczami nawalnymi. Nawałnice obejmują zwykle niewielkie obszary i są krótkotrwałe, deszcze te bywają przyczyną bardzo groźnych, tzw. szybkich powodzi,
- roztopowe, spowodowane są taniem pokrywy śnieżnej. Pojawiają się na wszystkich rzekach w kraju, ale najgroźniejsze rozmiary osiągają na dużych rzekach nizinnych. Jeśli obfity śnieg leży na zamrożonym gruncie, a w okresie roztopowym nastąpi gwałtowny wzrost temperatury powietrza, pokrywa śnieżna topi się szybko i w krótkim czasie dopływa do rzek, powodując powódź,
- zatorowe, pojawiają się w czasie zamarzania rzeki, gdy w wodzie powstaje śrzyć, czyli kryształki lodu spowalniające przepływ wody i sprzyjające powstawaniu zatoru, albo też podczas kruszenia się pokrywy lodowej, przy dodatnich temperaturach, dochodzi wówczas do spiętrzenia kry,
- sztormowe, których przyczyną jest wiatr o sile przekraczającej 10 st. B, w przypadku wybrzeża Polski wiejący najczęściej z kierunków północnych. Spycha on masy wodne ku brzegowi, powodując zalewanie terenu i "wpychanie" wody w ujścia rzek. Zagrożenie powodzią sztormową na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego występuje kilkanaście razy w ciągu roku.

Część II

DYREKTYWA POWODZIOWA

Państwa członkowskie UE zostały zobligowane do wdrażania postanowień Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 roku w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.

1. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

W 2013 r. na Hydroportalu KZGW (od 2018 roku Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – zmiana organizacyjna) zostały opublikowane mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego są drugim dokumentem planistycznym wynikającym z Dyrektywy Powodziowej (Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia

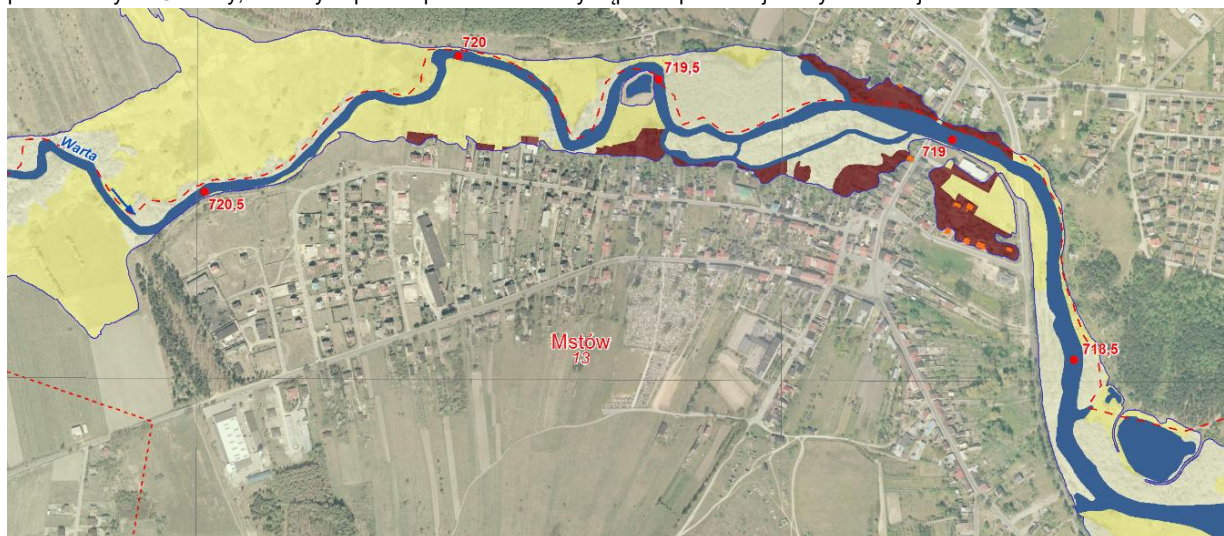
23 października 2007 roku w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim). Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dostępne są pod adresem internetowym - <http://mapy.isok.gov.pl/imap>. Publikacja ta wypełnia Dyrektywę Powodziową w zakresie udostępnienia informacji na temat zagrożenia i ryzyka powodziowego. W oparciu o zapisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dane zawarte na mapach ryzyka i zagrożenia powodziowego należy uwzględnić w szeregu dokumentów planistycznych z zakresu zagospodarowania przestrzennego, aktach prawa miejscowego, orzeczeniach administracyjnych, a w szczególności:

- w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- wójt, burmistrz lub prezydent miasta (po podjęciu przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzania studium) występuje o uzgodnienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określa się obowiązkowo m.in. granice i sposoby zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego wydaje się po uzgodnieniu z dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej w odniesieniu do obszarów przedstawianych na mapach zagrożenia powodziowego.

2. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z Dyrektywą Powodziową Państwa członkowskie UE zostały zobligowane do sporządzenia Planów zarządzania ryzykiem powodziowym do grudnia 2015 roku. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne za przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego, a także planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy odpowiedzialny jest Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP). Głównym celem Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym jest redukcja zagrożenia i ryzyka powodziowego do poziomu akceptowalnego poprzez wdrażanie odpowiednich działań, w tym działań nietechnicznych. Głównym celem systemu będzie generowanie prognoz wezbrań powodziowych na podstawie prognozy opadu i prognoz sływów powierzchniowych na obszarze całego regionu wodnego. Prognoza będzie wskazywać kształty i wysokość fali powodziowej w kluczowych punktach w perspektywie najbliższych kilkadziesiąt godzin. Drugim celem systemu będzie porównywanie scenariuszy przeprowadzenia wezbrania powodziowego przy różnych wariantach pracy zbiorników retencyjnych i polderów sterowanych oraz wskazywanie decydom optymalnych rozwiązań w tym zakresie w kontekście aktualnych zagrożeń. Plany Zarządzania Ryzykiem Powodziowym oraz dokumenty towarzyszące PZRP dostępne są pod adresem <http://powodz.gov.pl/pl/biblioteka>.

Rys. Fragment mapy ryzyka powodziowego - negatywne konsekwencje dla ludności oraz potencjalnych strat powodziowych. Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie. Rejon Mstów

Część III

OCENA HYDROLOGICZNA POWIATU

Pod względem hydrologicznym powiat częstochowski położony jest w zlewniach rzeki Odry i Wisły. Główne rzeki powiatu to:

- Rzeka Warta, której odcinek o długości 58 km przepływa przez zachodnią część powiatu (gminy: Kruszyna, Kłomnice, Mstów, Poczesna, Kamienica Polska). Administratorem rzeki jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni Sieradz.
- Rzeka Pilica, której odcinek o długości 13 km przepływa przez wschodnią część powiatu (gminy: Koniecpol, Lelów). Administratorem rzeki jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni Piotrków Trybunalski;

1. OCENA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

Ze względu na specyfikę terenu powiatu, na obszarze większości gmin występuje dość duże zagrożenie powodziowe. O zagrożeniu powodziowym decydują w głównej mierze wielkości opadu deszczu (powódzie opadowe), a w okresach zimowo-wiosennych grubość pokrywy śnieżnej (powódzie roztopowe). Zagrożenie to może zwiększyć się do dużego w przypadku długotrwałych opadów deszczu oraz gwałtownego topnienia się pokrywy śnieżnej. Może to spowodować podniesienie się poziomu wody w rzekach ponad stany alarmowe i przesiąkanie istniejących wałów przeciwpowodziowych. Zagrożenie powodziowe obejmuje przede wszystkim tereny leżące wzdłuż największych rzek przyływających przez powiat tj. Warty i Pilicy oraz ich dopływów. Dotyczy to gmin

.
: Poczesna, Mstów, Kłomnice, Kruszyna (rz. Warta), Przyrów (dopływ Warty – Wiercica) oraz Lelów i Koniecpol (rz. Pilica i dopływy).

Rzeka Stradomka przepływająca przez teren gminy Blachownia w przypadku wystąpienia intensywnych opadów deszczu połączonych z gwałtownym wzrostem poziomu wody w zbiorniku wodnym powoduje zalanie około 80 ha łąk i podtopienia najbliższej położonych zabudowań. Powodzie stanowią 60 % ogółu zagrożeń gmin i przynoszą największe straty. Przy znacznej ilości napływającej wody ze względu na małą ilość wałów przeciwpowodziowych nie są chronione wszystkie obszary sąsiadujące z rzeką. Ponadto na terenie powiatu brak jest dużych (typowych) zbiorników retencyjnych.

W ograniczonym zakresie funkcje te mogą pełnić:

- zbiornik wodny Blachownia (odnośnie rzeki Stradomki) – 30 ha,
- zbiornik retencyjny w Lelowie – 5 ha,
- zbiornik wodny w Koniecpolu – 7,5 ha,
- zbiornik wodny w Juliance – 6 ha
- zbiornik wodny w Przyrowie – 0,8 ha.

Tereny zagrożone powodzią

Gmina Mykanów

Zagrożenie powodziowe na terenie gm. Mykanów należy ocenić jako małe i występuje ono w dorzeczu rzeki Kocinki i Sękawicy, a dotyczy zalewania wodą opadową terenów nisko położonych (ograniczony odpływ gromadzącej się wody).

Gmina Koniecpol

Zagrożone zalaniem są tereny uprawne oraz gospodarstwa rolne, zlokalizowane w dolinie rzeki Pilicy w miejscowości Koniecpol, Łysaków, Kuźnica Wąsowska, Radoszewnica i Okołowice

Gmina Kruszyna

Zagrożone zalaniem są dwie miejscowości położone nad rzeką Wartą tj. Łęg i Kijów. Zagrożeniem objęte jest około 250 ha terenów uprawnych, komunikacyjnych i osiedlowych. W skrajnie niekorzystnych warunkach (podczas intensywnych opadów deszczu) może wystąpić potrzeba ewakuacji około 130 osób z 40 gospodarstw rolnych.

Gmina Mstów

Główne zagrożenia powodziowe dotyczą niżej wymienionych terenów:

- mosty na rzece Warcie na trasie Częstochowa – Kielce oraz miejscowości Mstów i Kłobukowice,
- zagrożonych 150 zabudowań w miejscowościach: Mstów, Wancerzów, Chrapoń, Rajsko, Kłobukowice, Jaskrów i Zawada.

Gmina Konopiska

Teren gminy generalnie nie jest zaliczony do zagrożonych powodzią niemniej jednak raz na kilka lat występujące nadmierne opady deszczu, które sporadycznie mogą powodować zagrożenie dla mostu i drogi na odcinku Rększowice – Nierada oraz mostu i drogi w miejscowości Pająk, co może spowodować przerwę w ruchu

drogowym. Przy dużym nadmiarze wód może nastąpić przerwanie drogi na niektórych odcinkach ww. dróg.

Gmina Poczesna

Tereny zagrożone powodzią w gminie Poczesna to zabudowania :

- tereny przy rzece Warcie na odcinku od dzielnicy Częstochowa – Bugaj do miejscowości Słowik około 9 km,
- 4 mosty w miejscowości Słowik, Kolonia Poczesna, Korwinów,
- 4 zabudowania gospodarcze w m. Korwinów,
- 13 zabudowań w m. Poczesna,
- jaz drewniany przy młynie w pobliżu m. Poczesna.

Gmina Kłomnice (dolina rzeki Warty)

- miejscowość Skrzydlów, Trząska oraz grunty Stadniny Koni w Skrzydlowie,
- łąki i grunty orne położone w miejscowości Rzeki Małe i Rzeki Wielkie nad Wartą,
- most i jaz w m. Zawada, Karczewice i Rzeki Wielkie,
- zabudowania w m. Skrzydlów, Rzeki Wielkie, Karczewice, Śliwaków, Zawada.

Gmina Janów

Tereny zagrożone powodzią:

- most na drodze Janów – Ponik,
- 12 gospodarstw w m. Ponik.

Gmina Kamienica Polska

Tereny zagrożone powodzią:

- 90 zagród gospodarskich w m. Osiny, Wanaty, Kopalnia,
- 5 mostów żelbetowych na terenie gminy.

Gmina Blachownia (dolina rzeki Stradomki)

Obszar zalań i podtopień obejmuje łąki i grunty orne przyległe do rzeki w miejscowościach Blachownia i Łojki.

Gmina Przyrów

Zagrożone zalaniem są tereny uprawne i gospodarstwa rolne zlokalizowane wzdłuż rzeki Wiercica w miejscowości Knieja i Przyrów, Wiercica

Gmina Lelów

Zagrożenie powodziowe występuje w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika retencyjnego w Lelowie w przypadku przekroczenia stanu alarmowego.

Gmina Dąbrowa Zielona

Obszar zalań i podtopień obejmuje łąki przyległe do Kanału Lodowego od miejscowości Praga do miejscowości Kolonia Raczkowice.

Ochrona przed powodzią powiatu częstochowskiego obejmuje dwa podstawowe kierunki działania: planistyczne i zapobiegawcze oraz reagowania kryzysowego i ratownictwa. Działania planistyczne i zapobiegawcze polegają w szczególności na:

- a) zachowaniu i tworzeniu systemów retencji wód, budowy i rozbudowy zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- b) racjonalnym retencjonowaniu wód oraz użytkowaniu budowli przeciwpowodziowych, a także sterowaniu przepływami wód,
- c) kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowaniu i utrzymywaniu wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi,
- d) ustanowieniu nakazów, zakazów i ograniczeń na obszarach położonych między wałami przeciwpowodziowymi a korytem wody płynącej jak i na nieobwałowanych terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,

Powyższe zadania realizowane były przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej w Poznaniu i Warszawie,

- e) budowie i zabezpieczeniu istniejących dróg, mostów przepustów, ujęć wody oraz innych obiektów budowlanych i urządzeń mogących powodować zagrożenie w czasie powodzi (np. oczyszczalnie ścieków, zbiorniki ziemne toksycznych środków przemysłowych, separatory).

Powyższe zadania realizowały: Dyrekcja Generalna Dróg Krajowych, Rejon Dróg w Częstochowie, Lublińcu i Zawierciu, Powiatowy Zarząd Dróg w Częstochowie, urzędy gmin oraz podmioty gospodarcze.

- f) opracowaniu oraz bieżącej aktualizacji planu ochrony przeciwpowodziowej powiatu częstochowskiego,
- g) przyjmowaniu ostrzeżeń z systemów monitorowania sytuacji hydrologicznej na terenie powiatu, województwa i kraju,
- h) zbieraniu danych dotyczących wskazań wodowskazów włączonych do systemu osłony przeciwpowodziowej oraz bieżących informacji od powiatowych służb, inspekcji i straży oraz podmiotów odpowiedzialnych za ochronę ludności o sytuacji hydrologicznej na terenie powiatu,
- i) powiadamianiu właściwych instytucji oraz poszczególnych osób funkcyjnych o wprowadzeniu ostrzeżeń o niekorzystnym rozwoju sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej na terenie powiatu,
- j) utrzymywaniu zasobów materiałowo-sprzętowych powiatowego magazynu przeciwpowodziowego.

Powyższe zadania realizowane są przez Wydział Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Częstochowie w tym przez Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Działania reagowania kryzysowego i ratownictwa podejmowane są w przypadku uzyskania informacji o niekorzystnym rozwoju sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej na terenie powiatu, a obowiązkowo po wprowadzeniu stanu pogotowia/alarmu przeciwpowodziowego. Ich intensywność zależy w głównej mierze od wielkości zagrożenia oraz liczby, masowości zgłoszeń wymagających

w stanie naturalnym, od km 672,95 do km 676,50 koryto uregulowane w latach 1970 - 1980. W km rzeki od 672,00 do 672,95 (tj. do byłego stopnia faszynowo - kamiennego w m. Kijów) koryto jest zamulone, tereny obok rzeki są zabagnione a na nich obumarłe drzewa i zakrzaczenia. Na całej długości rzeki widoczna jest działalność bobrów w postaci nor w brzegach rzeki.

Teren gminy Kłomnice

Rzeka **Warta** przepływa przez gminę Kłomnice, od km 694,30 do km 712,80 tj. na długości 18,5 km. Na całym odcinku uregulowanym występują wyrwy brzegowe i odcinkowy obrast wikliny. Na całej długości rzeki widoczna jest działalność bobrów w postaci nor w brzegach rzeki.

Ciek **Bystra** przepływa na terenie woj. śląskiego przez teren powiatu częstochowskiego w m. Zawada i Pacierzów w km od 1+000 do 10+100 tj. na długości 9,1 km. Na całej długości koryto ciek jest zarośnięte porostami. Stwierdza się działalność bobra, zauważalne nory w brzegach ciek i liczne zatory w korycie ciek.

Kanał rzeki Warty w km 0,00 do 5,70 km tj. 5,7 km w m. Skrzydlów, Rzeki Wielkie, Rzeki Małe oraz w m. Gidle, teren woj. łódzkiego (teren działania NW Radomsko) wymaga konserwacji, wykoszenia dna i skarp rzeki.

Gmina Mstów

Rzeka **Warta** na terenie gminy Mstów przepływa od km 712.80 tj. od m. Kłobukowice do granic miasta Częstochowy km 724.50 w m. Jaskrów. Cały odcinek stanowi koryto naturalne ze zmiennymi szerokościami dużą ilością meandrów i rozwidleń szczególnie w okolicach miejscowości Rajska poniżej m. Mstów. Na całym odcinku obustronny porost wierzby w postaci kęp zawężających koryto, poza tym widoczna jest działalność bobrów w postaci nor w brzegach rzeki.

Na terenie gminy Kamienica Polska

Teren Gminy Kamienica Polska obejmuje rzekę **Wartę** od granic gminy Poraj km 754,50 do gminy Poczesna km 751,70. Całość odcinka w stanie naturalnym mocno meandrującym z licznymi wyrwami brzegowymi. Powstające wyrwy i obecność bobrów powodują wywracanie się drzew w koryto rzeki tworząc zatory. W km 751,95 znajduje się stary stopień wodny po byłej papierni. Powyżej stopnia w km 751,98 znajduje się most, który jest w bardzo złym stanie (brak barierki przegniła dylina). Komunikacja piesza po tym moście (bo taka tylko jest możliwa) może doprowadzić do wypadku. W związku z likwidacją papierni obiekty te nie są przez nikogo utrzymywane.

W gminie Poczesna

Ciek **Warta** przepływa na terenie woj. śląskiego, gm. Poczesna w km 741,20 – 751,70. Na całej długości rzeki widoczna działalność bobrów, lokalnie obrywające się brzegi. Ponadto działalność bobrów powoduje wywracanie się drzew w koryto rzeki tworząc zatory z płynących nieczystości i gałęzi. Na całej długości pooblamywane, zwisające w koryto rzeki konary i wyrócone drzewa. W km 748,085 w miejscowości Zawodzie w korycie rzeki na prawym brzegu pozostałości po urządzeniach piętrzących dla potrzeb dawnego młyna,(wystające pale, części blachy i palisada). W

miejsowości Zawodzie w km 748,30 znajduje się most drogowy na drodze gminnej w obrębie, którego pozostała duża ilość pali po starej budowlu. Pale te przy niskich stanach wód wystają nad lustro wody i powodują tworzenie się zatorów, poza tym w tej lokalizacji znajdują się w korycie rzeki Warty powalone drzewa. W miejscowości Kolonia Borek km 749,55 w obrębie starej żelbetowej konstrukcja mostu budowany jest nowy most. Wały przeciwpowodziowe rzeki Warty na terenie gm. Poczesna są przebudowane.

W gminie Dąbrowa Zielona

Ciek **Kanał Lodowy** (Wierciczka) przepływa na terenie woj. śląskiego przez teren powiatu częstochowskiego w m. Cielętniki, Raczkowice, Dąbrowa Zielona, Św. Anna, Olbrachcice, Ulesie oraz w m. Aleksandrówka, i Zarębice w km od 9+400 do 26+600 tj. na długości 17,20 km. Na odcinku 14+730 do 19+260 w roku 2017 została wykonana konserwacja ciek. Pozostałe odcinki ciek na łącznej długości 12,67 km są zakrzaczone i zarośnięte porostami. Stwierdza się również działalność bobrów, zauważalne nory w brzegach ciek i liczne zatory w korycie ciek. Ciek Kanał Lodowy (Wierciczka) na całej długości wymaga konserwacji, szczególnie z uwzględnieniem odcinka 14+730 do 19+260 w celu zapewnienia odpływu z oczyszczalni ścieków.

b) Zlewnia rzeki Wiercica

Rzeka Wiercica przepływa na terenie woj. śląskiego przez teren powiatu częstochowskiego w m. Knieja, Przyrów, Wiercica, Zalesice, Sygontka w km od 7+360 do 20+800 tj. na długości 13,440 km. Na całej długości ciek koryto jest zakrzaczone

i zarośnięte porostami. Stwierdza się również działalność bobrów, zauważalne nory w brzegach ciek i liczne zatory w korycie ciek.

Rzeka **Smyków** (aktualna nazwa Kanał Smyków) przepływa w miejscowości Smyków gm. Przyrów w km 0,00 do 4,10 tj. na długości 4,1 km. Koryto zarośnięte i zakrzaczone, widoczne ślady działalności bobra. Rzeka Kanał Smyków wymaga konserwacji na całej długości, wykoszenia i usunięcia zakrzaczeń.

Celem oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego i podjęcia niezbędnych działań administrator rzeki Pilica przeprowadza każdego roku przegląd stanu urządzeń wodnych oraz administrowanych rzek i wałów przeciwpowodziowych. W 2021 roku przeglądy takie przeprowadzono wiosną, stwierdzając następujący stan:

c) Zlewnia rzeki Pilica

Na terenie gminy Koniecpol występuje uregulowany odcinek rzeki Pilicy na długości 7,25 km tj. W km 263 + 000 – 270 + 250. Tereny przy rzece Pilicy są zabezpieczone wałami przeciwpowodziowymi. Skarpy rzeki zarośnięte a na zakolach występują łachy ziemne. Rzeka Pilica na omawianym odcinku występuje na obszarze chronionym "NATURA 2000". W roku 2016 zostały naprawione uszkodzenia przy stopniu nr 3, jednak ze względu na zamontowane urządzenia MEW, które zmniejszają powierzchnie przepływu przez stopień , widoczne są ślady ponownej dewastacji , zabezpieczenia

skarp rzeki poniżej stopnia nr 3. Rzeka wymaga odmulenia , szczególnie na zakolach oraz przy urządzeniach hydrotechnicznych (budowlach).

Rzeka Kalenica

Na terenie gminy Koniecpol rzeka Kalenica przepływa w km 0 + 000 – 4 + 700 – dalej na terenie gminy Lelów. Odcinki uregulowane występują w km 0 + 000 - 0 + 380 oraz 1+ 900 – 4 + 700. Od zakończenia wałów ziemnych do ulicy Mickiewicza rzeka Kalenica przepływa w murach oporowych . Występujące tamy bobrowe powodują zalewanie terenów przyległych. Rzeka Kalenica zarośnięta i zamulona. Wymaga odmulania i konserwacji bieżącej.

Rzeka Białka Lelowska

Na terenie gminy Koniecpol rzeka Białka Lelowska przepływa w km 0 + 000 – 6 + 400. Dalej na terenie gminy Lelów. Odcinki uregulowane występują w km 0 + 000 – 0 + 160 oraz 5 + 600 – 6 + 050. Zniszczone ubezpieczenie stopy skarpy na odcinkach uregulowanych, które wymagają odbudowy. Odcinek nieuregulowany w czasie ostatnich powodzi został całkowicie zamulony i wymaga odmulenia. Rzeka Białka Lelowska znajduje się na obszarze chronionym "NATURA 2000" . Zamulenie rzeki oraz występowanie bobrów powoduje niekontrolowany wypływ wody z koryta i zalewanie okolicznych użytków rolnych oraz dróg regionalnych. Ciek wodny wymaga odmulenia.

Kanał rzeki Białki Lelowskiej

Cały odcinek kanału długości 900 mb jest uregulowany i zabezpieczony wałami przeciwpowodziowymi. Cały odcinek kanału tj. 900 m jest uregulowany a przyległe tereny zabezpieczone są wałami przeciwpowodziowymi. Służą do przeprowadzenia wód powodziowych rzeki Białka Lelowska do rzeki Pilica. Cały odcinek jest zarośnięty i częściowo zamulony. Obiekt znajduje się na obszarze chronionym "NATURA 2000". Odbudowy wymaga ujściowy odcinek tj : od mostu do ujścia do rzeki Pilicy na długości 120 m, który został uszkodzony w czasie powodzi (2013r)

2.2 Wałów przeciwpowodziowych:

– **rzeka Warta** długość wałów przeciwpowodziowych wynosi ok. 3,2 km znajdują się na terenie gminy Poczesna– stan techniczny wałów i budowli dobry. W latach 2017 - 2019r. wykonano remont wałów w miejscowości Słowik. Stan terenów międzywała jest dobry należy wykonać bieżącą konserwację polegającą na wykoszeniu. Linia brzegowa i międzywałe porośnięte drzewami, które należy usunąć. Również na zawalu rosną krzaki i drzewa.

– **rzeka Pilica**, długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 13,8 km znajdują się na terenie miasta i gminy Koniecpol
Stan na poszczególnych odcinkach:

- **wał "A"** długości 1398 m prawostronny, od linii kolejowej do ujścia cieku Michałów. Zabezpiecza tereny rolne i budynki miejscowości Koniecpol. Stan wału i budowli dobry. Stan międzywala dobry. Widoczne urwiska na zakolach rzeki. Obszar "NATURA 2000". Rów opaskowy na zawale w stanie dobrym. Wykonana konserwacja w roku 2018.
- **wał "B"** długości 708 m., lewostronny ,od ujścia cieku Kalenica do ujścia cieku Białki Lelowskiej. Zabezpiecza tereny zabudowane miasta Koniecpol. Stan wału i budowli dobry. Konserwacja wykonana w 2018r. Stan międzywala dobry, widoczne urwiska na zakolach rzeki. Obszar NATURA 2000.
- **wał "D"** długości 4507 m, lewostronny, od miejsca cieku Białki Lelowskiej do ujścia Kanału rzeki Białki Lelowskiej. Zabezpiecza tereny rolne oraz budynki m Koniecpol, Wąsosz. Widoczne ślady występowania bobrów, nornic i lisów. Stan międzywala dobry. Konserwację międzywala i rzeki nie była wykonana w 2018r. Obszar NATURA 2000. Brak rowów opaskowych.
- **wał „E”** długości 5838 m, prawostronny, od Jazu Koniecpol do zakończenia obiektu. Zabezpiecza tereny rolne i budynki miejscowościach Koniecpol , Wąsosz, Kuźnica Wąsowska, Łysaków. Stan wału i budowli dobry, ślady występowania bobrów i nornic. Stan międzywala dobry ,występują pozostałości po budowlach. Konserwacja była wykonana w 2018r. Obszar "NATURA 2000".
- **wał „F”** długości 1356 m, lewostronny od ujścia Kanału rzeki Białki Lelowskiej do zakończenia obiektu. Zabezpiecza tereny rolne i budynki m. Wąsosz-Aleksandrów. Stan wału i budowli dobry, ślady występowania bobrów i nornic . Konserwacja wykonana w 2017 r. Stan międzywala dobry. Obszar "NATURA 2000"

- rzeka Wiercica

- wał lewostronny od mostu na drodze św. Anna – Myszków w dół rzeki w km 12+950 do 14+350 - znajduje się na terenie gminy Przyrów . Wał nie ma odpowiednich parametrów i nie spełnia swoich funkcji zabezpieczenia przed powodzią. Stwierdza się znaczne obniżenie korony wałów p.powodziowych. Są porośnięte gęstą roślinnością trawiastą. Wskazaniem byłoby wykonanie ekspertyzy technicznej i dokonanie oceny technicznej wału, w celu przydatności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

- rzeka Kalenica - na terenie gminy Koniecpol posiada :

- **wał B1** lewostronny o długości 90 m znajduje się od nasypu drogi do muru oporowego. Stan wału i budowli dobry. Widoczne występowanie bobrów i nornic. Wał zarośnięty. Międzywale i skarpy cieku zarośnięte. Rów opaskowy zarośnięty krzakami i zamulony. Widoczne ślady występowania bobrów. Zakres robót do wykonania: wykoszenie wału i międzywala, wycięcie krzaków.
- **wał B** prawostronny o długości 240 m od zakończenia obiektu do muru oporowego. Stan wału i budowli dobry. Widoczne ślady występowania bobrów i nornic. Międzywale i skarpy cieku zarośnięte. Rów opaskowy zarośnięty krzakami i zamulony. Zakres robót do wykonania: wykoszenie wału i międzywala, wycięcie krzaków.

- **Kanał rzeki Białki Lelowskiej** znajdującej się na terenie gminy Koniecpol posiada wały:

- **wał D** lewostronny o długości 965 m od ujścia Kanału do rzeki Pilicy do zakończenia obiektu. Stan międzywala i rzeki dobry. Występuje zamulenie przy rozdziale wód. Rów opaskowy- odrosty krzaków ,stan dobry.
- **wał F** prawostronny o długości 875 m od ujścia Kanału do rzeki Pilicy do zakończenia obiektu. Stan międzywala i rzeki dobry. Występuje zamulenie na stopniu wyrwy przy ujściu do rzeki Pilicy.

2.3. **Urządzenia wodne:**

- rzeka Warta

Gmina Kłomnice jest to gmina, która posiada na swoim terenie 6 urządzeń wodnych (jazów) rozmieszczonych na rzece Warcie (m. Skrzydlów - 2, m. Rzeki Wielkie – 1, Konary – 1, m. Zawada – 1, m. Śliwaków - 1). Stan tych obiektów jest zróżnicowany, ale nie stwarza zagrożenia powodziowego.

- **Jaz piętrzący Zawada** km 696 + 780 – ogólny stan techniczny budowli w dniu przeglądu zadawalający tzn. – korpus jazu, urządzenia piętrzące i wyciągowe, górne i dolne stanowisko (dolne stanowisko wyremontowane przez właścicieli MEW w 2014 roku). Nie wymaga przeprowadzenia robót remontowych.
- **Jaz piętrzący Śliwaków** km 698 + 900 – stan techniczny ubezpieczeń lewej skarpy poniżej niecki wypadowej jest zadawalający. Ubezpieczenia ze ścianki stalowej, narzutu kamiennego i palisady zamykającej ubezpieczenia ulegają dalszej dekapitalizacji. Należy przeprowadzić roboty remontowe.
- **Jaz Konary** km 700 + 560 – betonowe przyczółki jazu oraz ubezpieczenia górnego i dolnego stanowiska są w dobrym stanie technicznym. Stwierdzono ubytki stalowych elementów poręczy na lewym i prawym brzegu na skutek kradzieży .
- **Jaz Rzeki Wielkie** km 707 + 900 – stan techniczny betonowego korpusu jazu jest zadawalający. Stan urządzeń piętrząco – wyciągowych, kładki roboczej i poręczy jest dobry. Stwierdzono ubytki powierzchniowe betonu na ścianach jazu.
- **Jaz Skrzydlów I** km 711 + 400 – stan urządzenia dobry, wykonano roboty naprawcze w 2013 roku.
- **Jaz Skrzydlów II** km 713 + 250– stwierdzono pogarszający się stan betonowych elementów jazu (przyczółków, filarów) W części powierzchniowej liczne pęknięcia i ubytki betonu. Remontu wymagają również drewniane zasuw. Stan kładki roboczej i poręczy jest dobry.
- **Jaz na wlocie na „Kanał rzeki Warty”** w Skrzydlowie uległ całkowitej dekapitalizacji, głównie poprzez dewastację i kradzież elementów metalowych. Budowla piętrząca zintegrowana z mostem drewnianym w ciągu drogi gminnej praktycznie nie istnieje.

Rzeka Wiercica

- na rzece przepływającej przez teren gminy Przyrów znajdują się trzy jazy po jednym w m. Smyków, m. Przyrów, i m. Knieja, których stan techniczny nie stwarza zagrożenia powodziowego.

- **Jaz Knieja** – piętrzenie na jazu prowadzone jest przez właściciela gospodarstwa stawowego „Knieja”. Betonowy korpus jazu, urządzenia piętrzące, kładka robocza z balustradą są w dobrym stanie technicznym.
- **Jaz Przyrów** – stan techniczny obiektu jest dobry.
- **Jaz Smyków** – ogólny stan techniczny budowli – betonowego korpusu, urządzeń piętrząco – wyciągowych, kładki roboczej z poręczą oraz górnego i dolnego stanowiska jest dobry. W dolnym stanowisku budowli stwierdza się powierzchniowe ubytki betonu na filarach szczególnie na styku woda – powietrze.

Rzeka Pilica i dopływy:

Na terenie miasta i gminy Koniecpol znajduje się 25 obiektów (urządzeń wodnych). Ich stan techniczny nie stwarza zagrożenia powodziowego. Rzeka na odcinku od Koniecpola do Wólki Kuźnickiej posiada naturalne poldery oraz w miarę udrożnione koryto i nie stanowi większego zagrożenia powodziowego.

- **Jaz Koniecpol** na rzece Pilicy w km 264 + 728 - stan techniczny jazu zadawalający i nie zagraża bezpieczeństwu. Należy ustalić odpowiedzialnego za wykonywanie piętrzenia.
- **Stopień Nr 3** na rzece Pilica w km 268 + 850. Światło stopnia wynosi 12 m, wysokość stopnia 0,7m możliwość piętrzenia 0,8 m. Na stopniu zamontowano urządzenia Małej Elektrowni Wodnej, które powodują zmniejszenie światła przepływu wody przez stopień. Na stopniu obecnie nie jest prowadzone piętrzenie, zasuwę podniesione do góry prowadnic z powodu zaprzestania działania MEW. Zamontowane prowadnice powodują zatrzymywanie nieczystości i tworzenie się zatorów. Zobowiązać właściciela do zdemontowania urządzeń ze stopnia. Stan obiektu nie zagraża bezpieczeństwu.

Rzeka Kocinka

Jaz na rzece Kocinka w miejscowości Kocin Stary gmina Mykanów w km 16 + 600 – stan korpusu betonowego jazu wraz z mechanizmami wyciągowymi w stanie dobrym. Zabezpieczenia antykorozyjnego wymagają części metalowe pomostu roboczego. Zasuwę podniesione i zabezpieczone na trwałe przed ich opuszczaniem przez osoby niepowołane. Przelew awaryjny sprawny. Odkrzaczenia wymaga jedynie rów odprowadzający wodę z przelewu na dolne stanowisko. Stan techniczny budowli dobry. Budowla piętrząca nie stwarza zagrożenia powodziowego.

Rzeka Stradomka/Zbiornik Blachownia

Jaz na rzece Stradomce jest to budowla piętrząco-upustowa wybudowana w korycie rzeki. Administratorem urządzenia jest Skarb Państwa w imieniu którego obowiązki wypełnia Starosta Częstochowski. W 2011 r. jaz przeszedł gruntowny remont.

W 2019 r. zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane przeprowadzono kontrolę polegającą na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego.

Kontrola wykazała, iż stan techniczny jazu jest dobry i nie zagraża bezpieczeństwu.

W 2019r. wykonano konserwację urządzeń zastawkowych jazu piętrzącego (protokół nr 1/2019 z listopada 2019 r.). W 2020r. z powodu braku dofinansowania ze strony wojewody nie wykonano remontu jazu oraz w związku z brakiem dokumentacji projektowej nie zrealizowano wymiany elementów drewnianych zastawek jazu.

Dyrektor Zarządu Zlewni Wód Polskich w Sieradzu decyzją znak PO.ZUZ.5.4211.14m.2020.WS z dnia 03 lipca 2020 r. przeniósł prawa i obowiązki wynikające z pozwolenia wodnoprawnego, udzielonego Staroście Częstochowskiemu decyzją Prezydenta Miasta Częstochowy znak OŚR.I.6210-31/10 z dnia 20 grudnia 2010 roku w zakresie piętrzenia wody w rzece Stradomce dla potrzeb zbiornika Blachownia za pomocą budowli piętrząco-upustowej (jazu) i zapory czołowej, na rzecz właściciela zbiornika, tj. Burmistrza Blachowni, ul. Sienkiewicza 22, 42-290 Blachownia. Starostwo Powiatowe w Częstochowie podjęło działania zmierzające do przekazania jazu właścicielowi, któremu urządzenie jest niezbędne do piętrzenia wody na zbiorniku Blachownia.

2.4. Zbiorniki wodne

Zbiornik Julianka

Zbiornik Julianka znajduje się w m. Zalesice, gm. Przyrów . Stan techniczny korpusu betonowego jazu z mostem, grobli czołowej z drogą gminną i czaszy zbiornika jest dobry. Na zbiorniku prowadzone jest stałe piętrzenie wody na jazie betonowym w zaporze czołowej. Skarpy czaszy zbiornika porośnięte krzakami i roślinnością trawiastą i turzycową. Należy wykonać bieżącą konserwację zbiornika oraz cofkowy odcinek rzeki Lgoczanka. Stan nie zagraża bezpieczeństwu.

Zbiornik Lelów

Urządzenia piętrząco- spustowe są sprawne i zabezpieczone. Skarpa wałowa zakrzaczona i zarośnięta trawami. Zbiornik wymaga wykonania konserwacji bieżącej.

Zbiornik Przyrów

Na zbiorniku wodnym Przyrów zlokalizowanym na cieku Wiercica w km 14+775 w m. Przyrów, prowadzone jest stałe piętrzenie wody pobieranej ujęciem brzegowym (brzeg lewy) cieku Wiercica. Skarpy i brzegi zbiornika porośnięte roślinnością trawiastą. Dno charakteryzuje się tendencją do porastania roślinnością wodną, w dniu widoczny jest jaskier wodny, który w sprzyjających warunkach pogodowych bardzo silnie zarasta dno zbiornika i rzeki.

Zbiornik Blachownia

Zbiornik retencyjny na rzece Stradomce o powierzchni 56 ha. W 2020r. zakończono trwającą od 2017r. realizację projektu „Rekultywacja śródmiejskiego zbiornika Blachownia wraz z zagospodarowaniem otoczenia” nr POIS.02.05.00-00-0103/16 w ramach działania 2.5 oś priorytetowa II Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020”

3. PLANOWANIE ORAZ REALIZACJA ZADAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PRZECIWPOWODZIOWEGO

Z dniem **1 stycznia 2018** roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku, zostaje utworzona państwowa osoba prawna **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie**.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej, będących państwowymi jednostkami budżetowymi, stają się odpowiednio należnościami, prawami i obowiązkami Wód Polskich. Za gospodarowanie wodami na terenie powiatu częstochowskiego odpowiada:

- a) Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, jako organ administracji rządowej niezespółonej właściwy w sprawach gospodarowania wodami w zlewni rzeki Warta,
- b) Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, jako organ administracji rządowej niezespółonej właściwy w sprawach gospodarowania wodami w zlewni rzeki Pilica,
- c) Starosta Częstochowski, jako organ władzy publicznej zobowiązany do prowadzenia działań w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia zgodnie z ustawą o stanie klęski żywiołowej z dnia 18 kwietnia 2002 r., ustawą o zarządzaniu kryzysowym z 26 kwietnia 2007 r. (kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie powiatu) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

W związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, w ramach działań strategicznych nietechnicznych w Regionie Wodnym Środkowej Wisły”, w I cyklu planistycznym w Zlewni Pilicy zaplanowano działania, polegające na przygotowaniu koncepcji:

1. „Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych na obszarze Zlewni Planistycznej Pilicy w ramach utrzymania

oraz zwiększania istniejącej zdolności retencyjnej w Rejonie Wodnym Środkowej Wisły"

2. „Analiza możliwości likwidacji/zmiany sposobu użytkowania oraz modernizacji obiektów zagrażających środowisku, infrastrukturalnych oraz pozostałych obiektów prywatnych i użyteczności publicznej wraz z analizą możliwości wykupu gruntów i budynków znajdujących się w obszarach zagrożenia powodziowego Zlewni Planistycznej Pilicy”.

Zarząd Powiatu w Częstochowie na posiedzeniu w dniu 24.08.2016r. pozytywnie zaopiniował projekt „Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Warty o długości 5,2 km na terenie m. Częstochowy i w m. Słowik gm. Poczesna”. Wskazana inwestycja częściowo wpisuje się w zakres niezbędnych prac, które powinny być zrealizowane w celu zabezpieczenia przed skutkami ewentualnych powodzi.

W 2018r. zakończono rozpoczętą w 2017 roku realizację robót na zadaniu „Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Warty o długości 5,2 km na terenie miasta Częstochowa i w m. Słowik, gm. Poczesna, pow. częstochowski, woj. śląskie”, w ramach którego wykonano zadania pn.:

- „Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Warty o długości 5,2 km na terenie miasta Częstochowy i w m. Słowik, gm. Poczesna, pow. częstochowski, woj. śląskie” - etap IV - wał prawy P-XII o dł. 2133 m. Termin realizacji: 02.10.2017 r. - 31.08.2018 r. Wartość realizacji robót: 3 189,86 tys. zł (brutto).
- „Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Warty o długości 5,2 km na terenie miasta Częstochowy i w m. Słowik, gm. Poczesna, pow. częstochowski, woj. śląskie” - wał L-X - etap I dł. 500 mb. Termin realizacji: 28.11.2017 r. — 31.08.2018 r. Wartość realizacji robót: 998,35 tys. zł (brutto).

Łączna wartość zrealizowanych robót na w/w zadaniach wynosiła: 4 188,21 tys. zł brutto.

W roku 2019 zakończono realizację zadania inwestycyjnego:

„Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych, pow. częstochowski, woj. śląskie” wał L-X - etap II - dł. 1,678 mb.

W ramach przedmiotowego zadania na odc. L-X na dl. 1,678 km wartość robót wyniosła 3 148,00 tys. zł brutto.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Sieradzu przeprowadziło w trybie procedur przetargowym terenie powiatu częstochowskiego w 2021 roku następujące prace utrzymaniowe:

- dwukrotne wykoszenie wałów przeciwpowodziowych i międzywala rzeki Warty na terenie gminy Poczesna w miejscowości Słowik do granicy miasta Częstochowy na długości ok. 2,3 km,
- wykoszenie lewostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Wiercicy w m. Przyrów na długości 1,4 km,

- wykoszenie skarp zbiornika wodnego „Julianka” na rzece Wiercica w m. Zalesice, gm. Przyrów,
- prace utrzymaniowe na rzece Stradomce w km 14+280-18+080 w m. Blachownia i Cisie, gm. Blachownia,
- prace utrzymaniowe na rzece Wiercica w km 4+150-8+400 w m. Dąbek, gm. Dąbrowa Zielona i w m. Smyków gm. Przyrów

Ponadto na bieżąco w zależności od potrzeb, siłami własnymi realizowane były prace utrzymaniowe w ramach, których wykonano m. in. usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód np. z powalonych drzew, gałęzi, usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi rzeki, rozbiórka lub modyfikacja tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrowych lub nor innych zwierząt w brzegach rzeki. Prace te wykonywane były między innymi na:

- rzece Stradomka, rzece Gorzelanka, rzece Trzepizurka - teren gminy Blachownia;
- rzece Kamieniczka, rzece Warta - teren gm. Kamienica Polska;
- rzece Zimna Woda, Kamieniczka - teren gm. Starcza;
- rzece Wiercica - teren gm. Janów;
- rzece Kanał Smyków, rzece Kozyrka - teren gm. Przyrów;
- rzece Sękowica, rzece Kocinka, rzece Tylinka - teren gm. Mykanów;
- rzece Warta - teren gm. Mstów, gm. Kłomnice, gm. Poczesna, gm. Kruszyna;
- rzece Brzezinka - teren gm. Poczesna.

W planie rzeczowo - finansowym Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarząd Zlewni w Sieradzu na 2022 rok ujęto do wykonania roboty utrzymaniowe, konserwacyjno - udrożnieniowe na następujących ciekach przepływających przez teren powiatu częstochowskiego:

- dwukrotne wykoszenie wałów i międzywała rzeki Warty, rzeki Kucelinka, rzeki Stradomka, rzeki Konopka,
- na zbiorniku wodnym Julianka,
- na zbiorniku wodnym Przyrów,
- prace utrzymaniowe, konserwacyjno - udrożnieniowe rz. Sarni Stok wraz z odcinkową naprawą ubezpieczenia prawostronnej skarpy rzeki,
- prace utrzymaniowe, konserwacyjno - udrożnieniowe rz. Boży Stok,
- prace utrzymaniowe, konserwacyjno - udrożnieniowe rz. Bystra

Tym niemniej należy zauważyć, że podjęcie realizacji powyższych zadań zależy będzie od wysokości środków finansowych, jakimi Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Sieradzu będzie dysponować do wydatkowania na tego typu prace, jak również od wyłonienia wykonawcy w prowadzonym postępowaniu przetargowym.

Należy zaznaczyć, że w pierwszej kolejności prowadzone będą zadania związane z zapewnieniem ochrony przeciwpowodziowej (prace utrzymaniowe na wałach przeciwpowodziowych i zbiornikach wodnych administrowanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie) oraz przeciwdziałaniem skutkom suszy. Prace

związane z utrzymaniem rzek wykonywane będą sukcesywnie, proporcjonalnie do możliwości finansowych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim na terenie powiatu częstochowskiego w 2020r. przeprowadził następujące prace utrzymaniowe:

- utrzymanie urządzeń wodnych - wały przeciwpowodziowe i międzywale na terenie miasta i gminy Koniecpol (wały przeciwpowodziowe rzeki Pilicy, Kalenicy i Kanału Białki Lelowskiej) - dwukrotne wykoszenie,
- utrzymanie i konserwacja zbiornika wodnego Lelów - całoroczna obsługa zbiornika (dwukrotne wykoszenie, drobne naprawy, regulacja piętrzenia),
- utrzymanie i obsługa budowli piętrzących na terenie Nadzoru Wodnego w Koniecpolu - całoroczna obsługa budowli (dwukrotne wykoszenie, drobne naprawy, regulacja piętrzenia, usuwanie zatorów),
- rozbiórka tam bobrowych i zatorów na terenie Nadzoru Wodnego w Koniecpolu - rozbiórka tam bobrowych i zatorów wg potrzeb zgłaszanych przez instytucje lub osoby fizyczne.

Prace utrzymaniowe na rzekach i urządzeniach wodnych w 2022r. realizowane będą w oparciu o plan rzeczowo - finansowy bieżących wydatków związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, w którym poszczególne rzeki i urządzenia wodne z terenu powiatu częstochowskiego zostały uwzględnione. Określone w ten sposób potrzeby będą mogły być zrealizowane pod warunkiem pozyskania odpowiednich środków finansowych na ich realizację oraz uzyskanych zgód i zezwoleń, jeśli są wymagane od Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach. Obecnie wykonywane są przeglądy roczne i pięcioletnie budowli.

W ostatnim okresie na terenie powiatu częstochowskiego wielokrotnie ogłaszano pogotowie przeciwpowodziowe a następnie wprowadzano alarm przeciwpowodziowy. Zdarzenia dotyczyły gmin które leżą nad rzeką Wartą. Starostwo powiatowe w okresie alarmu powodziowego udzielało niezbędnego wsparcia działom Wójtów i Burmistrzów. Przejście fali powodziowej spowodowało wiele szkód w infrastrukturze drogowej i w mieniu mieszkańców.

W 2021 roku podobnie, jak w latach poprzednich przeprowadzone zostały przeglądy stanu urządzeń wodnych, administrowanych rzek i wałów przeciwpowodziowych przez administratorów rzek. W związku z ograniczeniami spowodowanymi rozprzestrzenieniem się koronawirusa pracownicy Starostwa Powiatowego w Częstochowie nie uczestniczyli w prowadzonych przeglądach. Administratorzy cieków wodnych stwierdzone uwagi uwzględnili w planie najpilniejszych prac do wykonania w 2022r.

Decydujący wpływ na zabezpieczenie powodziowe, wzdłuż koryta rzeki Warty ma zbiornik wodny Poraj (powiat myszkowski, m. Poraj), który pełni rolę zbiornika

retencyjnego z zadaniem bezpiecznego przyjęcia fali powodziowej. Tereny chronione przez zbiornik to obszar gmin: Kamienica Polska, Poczesna, Mstów.

Poziom zrztu wody ze zbiornika Poraj w połączeniu z dużymi ilościami wód spływających ciekami wodnymi tj.: Kamieniczka, Konopka, Stradomka, Gorzelanka, Potok Siedlecki, Potok Kamieniecki, Potok od Brzezin, Sobuczyna mają decydujące znaczenie na sytuację powodziową w gminach: Kamienica Polska, Poczesna, Mstów, Kłomnice, i Kruszyna na terenie, których dochodzi do kumulacji poziomów wód i wyhamowania prędkości przepływu na skutek braku regulacji i słabej drożności koryta rzeki Warty.

Obok funkcji ochronnych zbiornik Poraj stwarza zagrożenie w przypadku awarii (uszkodzenia) zapory czołowej lub/i trzech zapór bocznych. Może wówczas powstać rejon katastrofalnych zatopień na terenie powiatu.

System ostrzegania powodziowego stanowią, oprócz komunikatów IMiGW posterunki wodowskazowe rozmieszczone:

a) **Rzeka Warta – Słowik** (przede wszystkim dla m. Częstochowy i Mstów)

Dodatkowo wykorzystywane są posterunki umieszczone poza granicami powiatu, ale mające istotne znaczenie dla oceny zagrożenia powodziowego powiatu tj. posterunek w m. Poraj – Zapora (powiat myszkowski) oraz posterunek w m. Bobry (powiat radomszczański).

b) **Rzeka Pilica – w m. Wąsosz** (w fazie certyfikacji).

Posterunek wodowskazowy w m. Poraj nie zapewnia pełnej informacji o stanie poziomu wody w rzece Warcie wpływającej do gminy Kamienica Polska i Poczesna, ponieważ nie uwzględnia znacznych przepływów wody z dopływów (szczególnie rzeka Kamieniczki), które znacznie przyczyniają się do powstania powodzi na tym terenie. Aby w pełni monitorować poziom wody w tym rejonie zbudowano w m. Kolonia Poczesna stację hydrometeorologiczną, która jest zespołem wyspecjalizowanych urządzeń do pomiaru wszystkich parametrów pogodowych i parametrów hydrologicznych. Stacja zdalnego monitoringu hydrometeorologicznego zbudowana została w oparciu o ciśnieniową sondę pomiaru wody, wieloparametrowy czujnik warunków atmosferycznych, moduł do przesyłania danych oraz panel słoneczny zapewniający energię do zasilania tych urządzeń.

Podstawowym zadaniem stacji jest monitorowanie warunków pogodowych (temperatura otoczenia, kierunek i siła wiatru, wilgotność i ciśnienie atmosferyczne) i warunków hydrologicznych (poziom i temperatura wody) w zakresie:

- pomiaru i archiwizacji danych pomiarowych
- przesyłania bieżących informacji do systemu monitorowania zagrożeń
- ostrzegania o zagrożeniach hydrologicznych i pogodowych
- przesyłania sygnałów alarmowych do urządzeń zewnętrznych z Systemem Wczesnego Ostrzegania (SWO) i Systemem Wykrywania i Alarmowania (SWA).

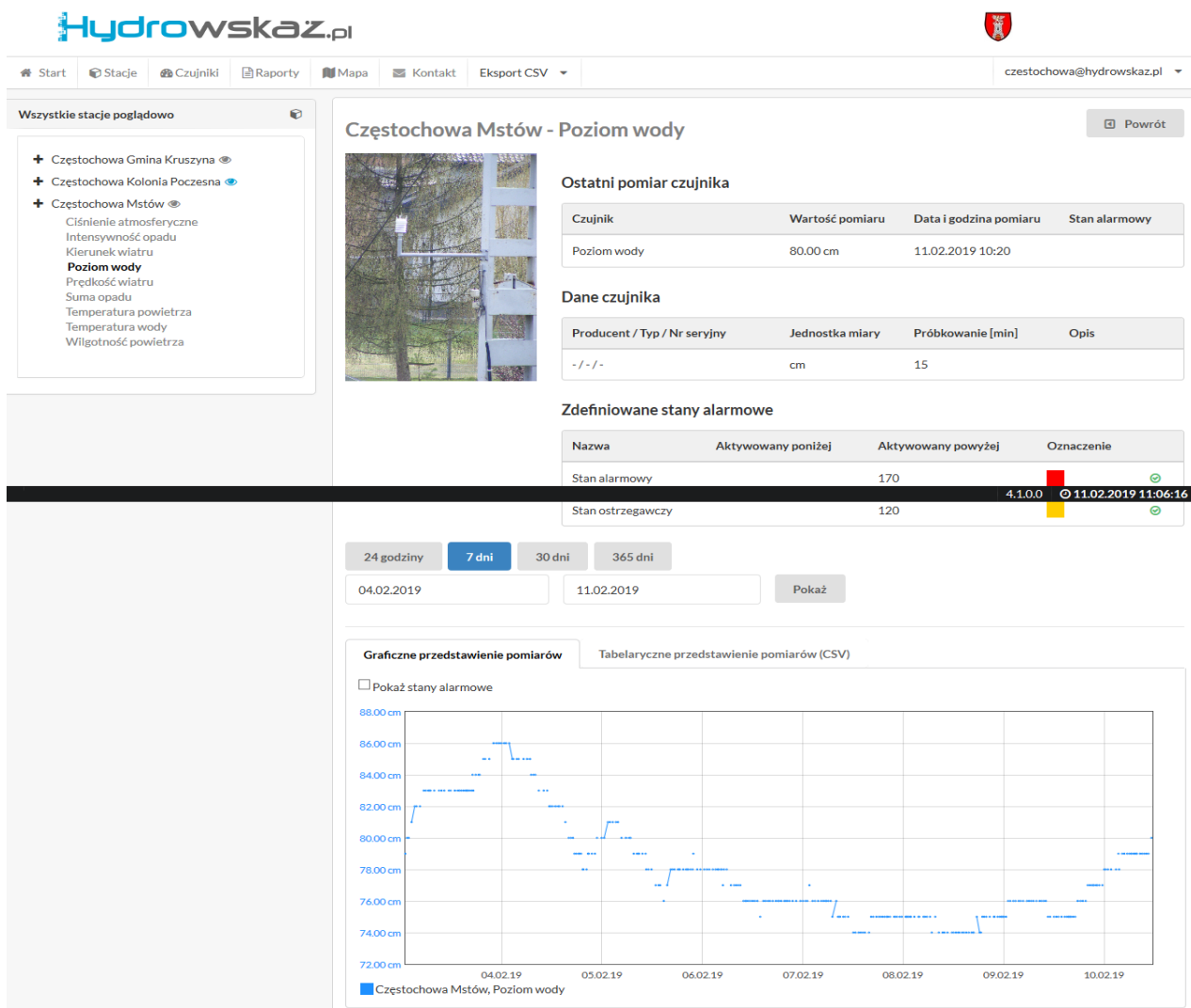
Do pełniejszego monitorowania poziomu wód na rzece Warcie w 2013 roku wybudowano podobną stację hydrometeorologiczną w m. Mstów oraz w 2014 roku na terenie gminy Kruszyna m. Łęg.

W chwili obecnej dane z urzędzeń rejestrujących parametry pogodowo – hydrologiczne ze stacji pomiarowych wybudowanych przez powiat częstochowski dostępne są na bieżąco przez służbę dyżurną Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, właściwej do reagowania w sytuacjach zagrożenia, służba dyżurna zbiornika retencyjnego „Poraj” oraz zainteresowane gminy. Dostęp do aplikacji monitorującej parametry pogodowe i hydrologiczne przyczynia się do pełniejszego monitoringu bieżącej sytuacji a co za tym idzie i szybszego reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Dodatkowo służba dyżurna Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego otrzymuje informacje o stanach wód z urzędzeń pomiarowych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej oraz od służby dyżurnej zbiornika retencyjnego „Poraj”.

Dane te przekazywane są na bieżąco do zainteresowanych instytucji i jednostek samorządowych na terenie powiatu częstochowskiego.

Rys. Wygląd strony internetowej

Część IV

PODSUMOWANIE OCENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

Celem uzyskania danych o aktualnym (codziennym) przebiegu zjawisk hydrologicznych i metrologicznych na poszczególnych stacjach hydrometeorologicznych i punktach wodowskazowych Miejsko –Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (M-PCZK) zbiera informacje o przebiegu procesów meteorologicznych (opady, gwałtowna zmiana temperatury powietrza, wiatr itp.) oraz procesów hydrologicznych w rzekach, zbiornikach. W przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej M-PCZK koordynuje prowadzonymi akcjami ratowniczymi zgodnie z procedurami zawartymi w Planie Zarządzania Kryzysowego Powiatu Częstochowskiego. Plan Zarządzania Kryzysowego został zaakceptowany i zatwierdzony przez Wojewodę Śląskiego w 2019r.

Powiat w ramach ochrony przeciwpowodziowej realizuje nałożony obowiązek w zakresie utrzymania i wyposażenia magazynów przeciwpowodziowych. Posiada własny magazyn przeciwpowodziowy przeznaczony do akcji przeciwpowodziowej, dostosowany do rzeczywistego zagrożenia powodziowego na terenie powiatu. W istniejącym magazynie przeciwpowodziowym, zgromadzony został podstawowy sprzęt, którego zakup został sfinansowany ze środków własnych powiatu. Magazyn w ramach przyznaných na ten cel środków finansowych jest sukcesywnie uzupełniany. Zgromadzony sprzęt jest dostępny do użycia w każdej chwili na potrzeby mieszkańców powiatu. Za gospodarkę sprzętem odpowiada Wydział Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa i Spraw Obywatelskich. Istnieje potrzeba zatrudnienia osoby (konserwatora), która na bieżąco prowadzi by konserwację i przeglądy sprzętu.

W grudniu 2017r. Starosta Częstochowski na podstawie § 2 Uchwały Sejmiku Śląskiego nr V/42/8/2017 z dnia 18 września 2017 roku w sprawie: likwidacji jednostki budżetowej Województwa Śląskiego pod nazwą Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, wystąpił z wnioskiem o przekazanie nieodpłatnie sprzętu z likwidowanego wojewódzkiego magazynu przeciwpowodziowego. Wniosek został po części rozpatrzony pozytywnie a otrzymany sprzęt w znacznym stopniu doposażył powiatowy magazyn przeciwpowodziowy.

W wyniku prowadzonych przeglądów należy podkreślić, że stan elementów technicznego zabezpieczenia przeciwpowodziowego nie ulega radykalnym zmianom od wielu lat, co spowodowane jest niskimi nakładami finansowymi, szczególnie brakiem odpowiednich środków finansowych z budżetu państwa na naprawy i remonty wałów przeciwpowodziowych, zapór, kanałów i innych elementów infrastruktury przeciwpowodziowej. Administratorzy cieków i urządzeń wodnych nie posiadają wystarczających środków finansowych na realizację wszystkich zadań w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Konieczna jest zmiana systemowo - prawna oraz odpowiednie dofinansowanie zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym na szczeblu kraju.

W dalszym ciągu dużo szkód, zniszczeń powodują żerujące bobry. Są to zniszczenia na obwałowaniu poprzez między innymi powalone drzewa, które tarasują przepływ wody w korytach rzek. Administratorzy cieków wodnych ponoszą dodatkowe koszty w naprawach jak również w usuwaniu zatorów wytworzonych przez te gryzonie.

Rzeczywiste działania przeciwpowodziowe są w praktyce realizowane przez Starostę, Burmistrzów i Wójtów gmin powiatu częstochowskiego przy wykorzystaniu, jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej oraz podmioty realizujące zadania w ramach zawartych zleceń, umów i porozumień.

Ważnym elementem w systemie informowania i alarmowania mogło by być uruchomienie i funkcjonowanie nowoczesnego **Zintegrowanego Systemu Powiadamiania i Informowania" wspólnego dla całego powiatu.** System byłby bardzo ważnym narzędziem zwiększającym skuteczność ostrzegania mieszkańców. Szybkie przekazanie na telefony komórkowe ostrzeżeń o zagrożeniach, daje możliwość indywidualnego zabezpieczenia się i przeciwdziałania oraz minimalizację ewentualnych strat.

WNIOSKI

1. Istniejące obwałowanie rzek jest niewystarczające. Stan istniejących wałów jest zadawalający, ale konieczna jest bieżąca konserwacja, wykaszanie wałów i międzywala. Brakuje rowów opaskowych, a istniejące wymagają odmulania, usunięcia zadrzewień i zakrzaczeń.
2. Cieki wodne w zlewni rzek Pilica i Warta na wielu odcinkach wymagają wykonania bieżącej konserwacji, polegającej na wykoszeniu skarp, usunięciu zadrzewień i zakrzaczeń oraz odmuleniu dna jak również naprawy wyrw oraz śladów działalności bobrów.
3. W górnym biegu rzeki Pilicy na odcinku m. Koniecpol – Kuźnica Grodziska dokonać należy oczyszczenia z krzaków oraz odmulenia i wytyczenia koryta rzeki.
4. Kanał rzeki Biały Lelowski na odcinku m. Koniecpol – Biała Wielka, należy wykonać bieżącą konserwację oraz odmulenie.
5. Rozważyć w planach przeciwpowodziowych budowę zbiornika retencyjnego na rzece Pilica w okolicy m. Radoszewnica .
6. Stan urządzeń wodnych jest zróżnicowany ale nie stwarza zagrożenia powodziowego.
7. Zakres bieżącej konserwacji jak i prowadzonych inwestycji na rzekach i ciekach wodnych powiatu częstochowskiego wymaga zwiększenia nakładów finansowych i zakresu prac przez instytucje odpowiedzialne za ich utrzymanie, w tym między innymi pilne wykonanie prac utrzymaniowych i konserwacyjnych – udrożnieniowych na rzece Bystra i Widzówka.
8. Starostwo Powiatowe w Częstochowie prowadzi działania zmierzające do przekazania jazu użytkownikowi zbiorniku Blachownia, któremu urządzenie jest niezbędne do piętrzenia wody. W miarę posiadanych środków finansowych powinny zostać podjęte działania w celu realizacji zaleceń z przeprowadzonego przeglądu stanu technicznego ww. urządzenia.

9. Wykonane na Warcie przez powiat częstochowski trzy stacje hydrometeorologiczne wraz z istniejącymi wodowskazami w znacznym stopniu przyczyniły się do lepszego, pełniejszego monitorowania przez Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Pełniejszy monitoring sytuacji hydrometeorologicznej skutkuje zwiększeniem bezpieczeństwa na terenie powiatu.
10. Ważnym elementem zabezpieczenia powodziowego i zwiększenia bezpieczeństwa jest sprzęt zgromadzony w powiatowym i gminnych magazynach przeciwpowodziowych. Brak jest uregulowań dotyczących standardów ilościowych i jakościowych wyposażenia tego typu magazynów. Celowym jest sukcesywne doposażanie magazynów w sprzęt i materiały.
11. W związku z bardzo dużymi szkodami spowodowanymi przez bobry oraz znacznym wzrostem kosztów na usuwanie skutków, wskazane jest prowadzenie działań w celu ograniczania ich populacji. Należy także objąć szczególnym nadzorem rejon występowania tych zwierząt celem nie dopuszczenia do powstawania zagrożenia powodziowego.
12. W zakresie przeciwdziałania podtopieniom gruntów, należy zaangażować wszystkie zainteresowane podmioty, w tym właścicieli prywatnych gruntów, którzy są prawnie zobowiązani do partycypowania w kosztach utrzymania urządzeń melioracyjnych.
13. Zobowiązuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa i Spraw Obywatelskich, w szczególności Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, do prowadzenia stałego monitoringu stanu rzek. Na bieżąco przekazywać niezwłocznie informacje do odpowiednich służb oraz społeczeństwu powiatu o ewentualnych zagrożeniach.

Działania podejmowane podczas ogłoszenia pogotowia przeciwpowodziowego czy też alarmu powodziowego wykazały, że służby ratownicze zarówno powiatowe jak i gminne są dobrze przygotowane do realizacji zadań w sytuacji wystąpienia zagrożenia powodziowego.

Zadania realizowane przez administratorów rzek w 2021r. są niewystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa na terenie powiatu częstochowskiego. Realizację zadań przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, Zarząd Powiatu Częstochowskiego ocenia pozytywnie.